

دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

نیازسنجی آموزش به بیمار

و فرایند نیازسنجی در بخش های
مرکز آموزشی درمانی الزهرا (س)

nurseeducator2012@GMAIL.COM

09330373507

Nurseeducator.ir

مراحل برنامه ریزی آموزشی

۱- نیازسنجی: شناسایی نیازها و اولویت بندی مسائل آموزشی

۲- هدف گذاری: تعیین اهداف و اولویت بندی آنها

۳- پیش نگر: پیش بینی منابع و امکانات لازم

۴- اجرای برنامه: تعیین نقش کارکنان، ایجاد انگیزه

آموزش کارکنان، سازماندهی و ارتباطات

۵- ارزشیابی: سنجش میزان دستیابی به اهداف

تعریف نیاز سنجی آموزشی

○ فرایند تعیین آنچه باید آموزش داده شود.

○ فرایندی نظام دار برای:

■ تعیین اهداف

■ شناسایی فاصله بین وضع موجود و هدف ها

■ و نهایتاً تعیین اولویت ها برای عمل

اهمیت نیازسنجی برای تدوین برنامه های آموزشی به بیمار

نیاز سنجی:

- ◉ مبنایی برای تعیین اهداف است.
- ◉ بستر مناسبی برای سامان دهی سایر عناصر برنامه ریزی آموزشی فراهم می سازد.
- ◉ یکی از مهمترین اجزای تدوین و طراحی برنامه مدون در آموزش به بیمار است
- ◉ ابزار مهم در توسعه و ارزشیابی برنامه های آموزش به بیمار است
- ◉ از دوباره کاری و کارهای کم اهمیت جلوگیری می کند
- ◉ در صورت محدودیت منابع اعتباری، باعث شناسایی مسایل و مشکلاتی می شود که نیاز بیشتری به آن هست .
- ◉ با شناخت موضوعات مهم ازتداوم خسارت و آسیب جدی به سلامت جامعه پیشگیری می کند.
- ◉ کلیه تصمیمات در خصوص تدارک اهداف خاص، محتوای آموزشی مناسب و استفاده موثر از سایر امکانات انسانی، مالی و مادی را جهت می دهد

اقدامات برای نیازسنجی آموزش به بیمار

- ۱- تعیین نیازها و اولویت بندی آنها
- ۲- تهیه فهرستی از افراد ذی نفع
- ۳- مصاحبه با افراد کلیدی برای یافتن انتظارات آنها از برنامه و تعیین چگونگی تاثیر برنامه بر سایر برنامه ها

نیازسنجی آموزشی برای پیام های کلیدی

● اهمیت نیازسنجی آموزشی برای پیام های کلیدی

- محدود نمودن میزان اطلاعات انتقالی به بیمار
- استاندارد نمودن اطلاعات انتقالی به بیمار

● مراحل نیازسنجی آموزشی برای پیام های کلیدی:

- ۱- تشکیل گروه فنی سلامت مرتبط (گروه آموزش دهنده)
- ۲- تهیه فهرست موضوعات آموزشی
- ۳- اولویت بندی موضوعات فوق
- ۴- تهیه سه پیام / محتوای کلیدی در هر موضوع

۱- روش های تعیین نیاز و اولویت های آموزش به بیمار

○ روش های کمی :

- استفاده از نظرسنجی با پرسشنامه و سؤالات مشخص (محاسبه فراوانی و تعداد نظرات افراد را برای آموزش با محتواهای مشخص مشخص خواهد نمود)

○ روش های کیفی :

- استفاده از سؤالات راهنما از طریق **مصاحبه های ساختاری و نیمه ساختاری** یا بحث گروهی

۱. تهیه چارچوب مصاحبه (سؤالات راهنما)
۲. اجرای مصاحبه فردی یا گروهی (حضور یا غیر حضوری تلفنی، اینترنتی و ...)
۳. تکمیل مصاحبه
۴. ارزشیابی کیفی برای تجزیه و تحلیل پاسخ ها

○ روش های ترکیبی:

- نیازسنجی مناسب مستلزم ترکیبی از روشهای پژوهشی کیفی و کمی برای جمع آوری داده ها و استفاده از اطلاعات موجود می باشد.

2- لطفاً پاسخ سوالات زیر را با توجه به میزان آگاهی خود در بیماری گنونی تان) در یکی از ستون‌ها (از خیلی زیاد تا خیلی کم) علامت \times بزنید:

عبارت:	خیلی زیاد	تا حدودی	کم	خیلی کم
1. در مورد مگاتیسیم بیماری ام (عزت، علائم و...) آگاهی دارم.				
2. در مورد روشهای درمانی بیماری ام آگاهم.				
3. در مورد محدودیت ها و ممنوعیتهای رژیم غذایی خود آشنایی کافی دارم.				
4. در مورد مواد غذایی مناسب برای بیماری ام آگاهی کافی دارم.				
5. در مورد وزن مطلوب و نحوه حفظ و کنترل آن آگاهی دارم.				
6. در مورد میزان مایعات مصرفی اطلاعات کافی دارم.				
7. با عوارض عدم رعایت رژیم دارویی- غذایی و ... آگاهی دارم.				
8. داروهایی را که مورد استفاده قرار می دهم، از نظر نحوه عملکرد، عوارض، نحوه پیشگیری از عوارض و مراقبتهای دارویی، آشنایی دارم.				
9. با مفهوم استرس و میزان استرس خود آشنایی دارم.				
10. با روشهای کاهش استرس آشنا هستم.				
11. در مورد میزان فعالیت و ورزش مناسب با وضعیت خود در منزل آگاهی دارم.				
12. نکات خود مراقبتی و بهداشتی و ارتباط آن با حفظ و ارتقای سلامت خود در منزل آگاهی دارم.				
13. با منابع اجتماعی و امکانات و تسهیلات موجود در جامعه که در مواقع نیاز باید به آنها رجوع نمایم، آشنا هستم.				
14. در مورد زمان و مکان مراجعات بعدی به پزشک و پیگیری های مورد نیاز، آشنایی دارم.				
15. با علایمی که در صورت بروز آنها باید به پزشک مراجعه کنم، آشنایی دارم.				
16. در مورد زمان استحمام و رعایت بهداشت و نظافت و مراقبتهای بهداشتی جسمی (دهان دندان، قلب و عروق، ریه) آشنایی دارم.				
17. در مورد داروهای مصرفی و زمان و نحوه مصرف آنها آگاهی دارم.				
18. در مورد استراحت و فعالیت و اوقات فراغت خود آگاهی دارم.				
19. روشهای کنترل درد را در منزل می شناسم.				
20. نحوه ی برآورد نیازهای روحی و روانی خود را می دانم.				

3- در ارتباط با بیماری فوق، در حال حاضر بیشترین نیاز آموزشی خود را در چه مباحثی از مراقبت یزشکی و یزشناری در این بیماری می دانید؟ لطفاً بر اساس اولویت حد اقل 8 مورد را نام ببرید. (مثال: مباحث مربوط به تغذیه، فعالیت بدنی، خواب و استراحت،

روش کیفی تهیه چک لیستی از ۲ تا ۷ سؤالات راهنما برای ارزیابی نیازها به روش بحث گروهی متمرکز

ارزیابی باورهای بارز و پنهان درباره یک موضوع

باور پنهان (silent belief) بهتر است در جلسات انفرادی و
رعایت خلوت و حریم بیمار با فرد معتمد بیمار پرسیده شود
مثال:

وقتی درباره فکر می کنی، به چه می اندیشی؟

ارزیابی نیازهای پنهان در

سؤال: وقتی در مورد **یائسگی** فکر می کنید، به چه چیزهایی می اندیشد؟

جدول امتیازدهی نیازهای بیمار

اسامی / امتیاز پاسخ	۱... ۱	۲... ۲	۳... ۳
۱۰	گر گرفتگی	شل شدن	خستگی
۹	پیر شدن	عدم کنترل حاملگی	گر گرفتگی
۸	قطع قاعدگی	خشکی واژن	پیر شدن
۷	از دست دادن لذت	خستگی	شل شدن
گر گرفتگی: ۹+۱۰، پیر شدن: ۸+۹			

سوالات راهنما در بحث گروهی متمرکز برای یک گروه ۸-۱۲ نفر

⊙ از بیمار:

- بزرگ ترین مشکل شما با MS (نام بیماری) چیست؟
- دوست دارید در این رابطه چه چیز را یاد بگیرید؟

⊙ از اعضای خانواده:

- در زندگی با شخصی که دارد، چه مشکلاتی دارید؟
- دوست دارید در این رابطه چه چیزی را یاد بگیرید؟

۲- در نظر گرفتن گروه های ذی نفع جهت نظرخواهی از آن ها

هدف: استفاده از نتایج نیازسنجی و طراحی محتوا و روش آموزش
به بیمار مناسب با نظرخواهی از ذی نفعان است

ذی نفعان عبارتند از:

- بیمار
- خانواده بیمار
- متخصصین سلامت
- دوستان
- همسایگان
- سایر انجمن های خدماتی
- سازمان های بازاریاب

ادامه ۲- مصاحبه پیشنهادی برای تجزیه و تحلیل بخش های ذی نفعان

- رابطه مصاحبه شونده با بیمار
- نظر مصاحبه شونده در مورد برنامه (روش اجرا- نحوه ارائه- زمان و ...)
- نظر وی در مورد مزایای شروع برنامه
- نظر وی در مورد معایب شروع برنامه
- چگونگی مشارکت وی در این برنامه
- نظرات دیگر

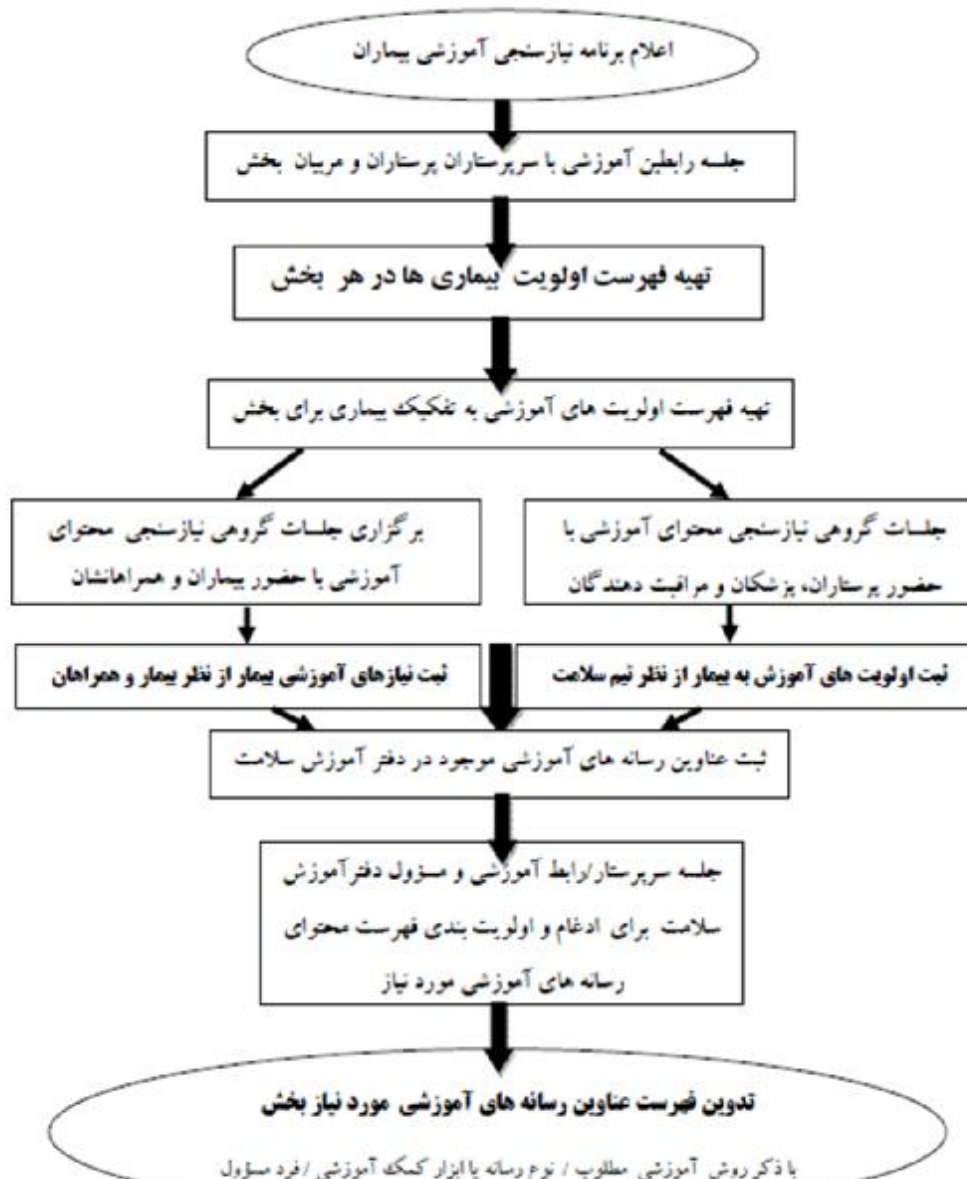

فلوجارت نیازسنجی آموزش به بیمار و همراه
در بخش های مرکز آموزشی درمانی الزهرا (س)

نمونه مراحل فرایند نیازسنجی آموزش به بیمار در بخش

دستورالعمل آموزش
به بیمار مرکز آموزشی
درملانی الزهرا س

جدول ثبت نتایج نیازسنجی آموزشی مرکز آموزشی درمانی الزهرا (س)

نام بخش

نام بیماری:

نوبت نیازسنجی: ☐ زمان آغاز تا پایان نیازسنجی: ماه ☐ تا ماه ☐ سال ☐

اولویت های آموزش به بیمار از نظر تیم سلامت (پرستاران، پزشکان، کارشناسان تغذیه، روانشناسی، فیزیوتراپی و ...)	نیازهای آموزشی بیمار از نظر بیمار و همراهان
۱	
۲	
۳	
۴	
۵	
۶	
۷	
۸	
۹	
۱۰	
۱۱	
۱۲	

مهر و امضای رابط آموزشی بخش

ثبت مستندات نیازسنجی

و نگهداری در ۱- مجموعه آموزش سلامت بخش ۲- بایگانی دفتر آموزش سلامت

ثبت مستندات نیازسنجی در مجموعه آموزش سلامت بخش

ثبت عناوین، روش ها و رسانه های آموزشی بر اساس نیازسنجی

ثبت عناوین، روش ها و رسانه های آموزشی بر اساس نیازسنجی نوبت.....

بیماری..... نام بخش:..... تاریخ جلسه / جلسات:

عناوین رسانه های آموزشی موجود در دفتر آموزش سلامت

.....

.....

.....

.....

.....

فهرست عناوین رسانه های آموزشی مورد نیاز بخش / روش آموزشی مطلوب / نوع رسانه یا ابزار کمک آموزشی

ردیف	شالی ۱۰ عنوان آموزش مورد نیاز (بر اساس جدول نیازسنجی آموزشی)	گروه مخاطب	روش های آموزشی مطلوب برای هر عنوان	رسانه یا ابزار کمک آموزشی مورد نیاز بخش	نام پرسنل مسؤول تهیه رسانه یا ابزار
۱					
۲					
۳					
۴					
۵					
۶					
۷					
۸					
۹					
۱۰					

سوالات راهنما در نیازسنجی دیابت :

- ۱- وقتی به دیابت فکر می کنید، به چه چیزهایی درباره آن می اندیشید؟
- ۲- بزرگ ترین مشکل شما در زندگی با بیماری دیابت چیست؟
- ۳- آیا شما می خواهید در یک کلاس ۶ هفته ای دیابت شرکت کنید؟
اگر بلی :
- ۱-۳- به نظر شما این کلاس کجا باید اجرا گردد؟
- ۲-۳- بهترین زمان اجرای آن برای شما کدام است؟
- ۳-۳- در این کلاس ها چه موضوعاتی مورد علاقه شماست؟

تمرین ۱ در کارگاه آموزش همگانی و آموزش بیمار - خرداد ۱۳۹۵

به عنوان یک شرکت کننده لطفا:

- ۱- مطالب کارگاه را مجدد مرور کنید
- ۲- با توجه به فرم نیازسنجی گروهی و جدول ارایه شده (بیماران و خانواده ها - متخصصین و تیم درمانی) یک نمونه از نیازسنجی در بخش/مرکز/یا یک بیماری برای مرکز خود اجرا کنید.
- ۳- گزارش نتیجه را ادر ۲ جدول مربوطه وارد کنید و عکس فایل مربوطه را از طریق ایمیل یا نرم افزارهای مجازی تلگرام/واتزاپ برای اینجانب بفرستید:

nurseeducator2012@GMAIL.COM

09330373507

Nurseeducator.ir